

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
з питань прав людини, деокупації та реінтеграції
тимчасово окупованих територій України,
національних меншин і міжнаціональних відносин

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

Голові Комітету Верховної Ради
України з питань правової
політики
Денису МАСЛОВУ

Щодо реєстр. № 10389
від 03.01.2024

Шановний Денисе Вячеславовичу!

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (далі – Комітет) на своєму засіданні, проведеному 2 травня 2024 року (протокол № 104), розглянув проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо посилення захисту прав і свобод людини і громадянина під час примусового виконання рішень, реєстр. № 10389 від 03.01.2024, поданий Кабінетом Міністрів України (далі – законопроект).

Відповідно до пояснювальної записки законопроект розроблено з метою вдосконалення чинного законодавства та належного виконання Україною міжнародних зобов'язань перед Радою Європи в частині належного та своєчасного виконання рішень Європейського суду.

Для досягнення поставленої цілі проектом Закону пропонується внести зміни до законів України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про виконавче провадження», «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», а також до Сімейного кодексу України, відповідно до яких, зокрема, передбачається наступне:

- при розгляді судом подань/заяв державних виконавців, поданих під час примусового виконання судових рішень за участі дитини, обов'язковою є участь органу опіки та піклування;

- хвороба або відсутність з поважних причин дитини під час виконання рішення про встановлення побачення з дитиною або рішення про усунення перешкод у побаченні з дитиною визнається обставиною, за якої виконавець може відкласти проведення виконавчих дій з власної ініціативи або за заявою стягувача чи боржника на строк до 10 робочих днів;

- державний виконавець здійснює перевірку виконання боржником рішення про встановлення побачення з дитиною із залученням представників органів опіки і піклування;

- у разі неможливості виконання рішення про встановлення побачення з дитиною в порядку, визначеному рішенням або державним виконавцем, державний виконавець складає акт із зазначенням відповідних обставин та звертається до суду, який розглядав справу як суд першої інстанції, із заявою про встановлення або зміну способу і порядку виконання рішення. Під час складання акту зазначається думка залучених до проведення виконавчих дій представників органів опіки і піклування;

- у разі відсутності у виконавчому провадженні реквізитів рахунків стягувача для зарахування стягнутих коштів, виконавець не пізніше наступного робочого дня з дня надходження таких коштів на депозитний рахунок органу державної виконавчої служби, рахунок приватного виконавця повідомляє стягувача про наявність належних йому коштів та пропонує повідомити шляхи отримання ним коштів з обов'язковим зазначенням реквізитів для їх перерахування;

- фізичні особи – боржники, на кошти яких накладено арешт органами державної виконавчої служби, приватними виконавцями, можуть здійснювати видаткові операції з поточного/платіжного рахунку на суму в розмірі, що протягом одного календарного місяця не перевищує двох розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом про Державний бюджет України на 1 січня поточного календарного року, за умови, що такий поточний/платіжний рахунок визначений для здійснення видаткових операцій у порядку, встановленому Міністерством юстиції України. Звернення стягнення у межах зазначеної суми на такому рахунку не здійснюється;

- кількість виконавчих проваджень не впливає на розмір суми, яка не підлягає зверненню стягнення і на яку фізична особа – боржник може здійснювати видаткові операції.

Також законопроектом скасовується заборона, яка була встановлена на період дії воєнного стану, на проведення планових та позапланових перевірок діяльності приватних виконавців.

Під час обговорення законопроекту члени Комітету наголосили, що накладення арешту на кошти боржників є вимушеним кроком держави, яка повинна реагувати на невиконання громадянами певних зобов'язань. Водночас будь-які обмеження повинні мати певну межу, адже накладення арештів на кошти боржників дуже часто призводить до того, що в таких громадян фактично не залишається жодних засобів для існування. Встановлення можливості здійснювати видаткові операції на певну суму, безумовно, є важливим показником того, що держава дотримується принципу гуманізму і законодавчо забезпечує мінімальні стандарти, необхідні для життя людини. Також зазначалось, що цей законопроект є важливим у контексті надання додаткових гарантій для забезпечення прав дитини під час примусового виконання рішення суду.

Разом з тим у ході засідання народні депутати України висловили до законопроекту наступні зауваження:

1. Законопроектом передбачається обов'язкова участь органу опіки та піклування при розгляді судом подань/заяв державних виконавців, поданих під час примусового виконання судових рішень за участі дитини. У зв'язку із зазначеним доцільно зауважити, що з аналізу положень статті 14 Закону України «Про виконавче провадження» дитина може бути учасником виконавчого провадження виключно як *сторона* цього провадження. Відповідно до положень цього ж закону сторонами виконавчого провадження є *стягувач і боржник*. Таким чином, відповідно до законопроекту обов'язкова участь органу опіки та піклування забезпечуватиметься під час таких виконавчих проваджень, в яких діти виступатимуть виключно в ролі стягувача або боржника. Водночас варто зазначити, що в багатьох випадках діти не є безпосередньо стороною виконавчого провадження, однак таке провадження може впливати на їхні права (*наприклад, при відібранні в примусовому порядку житла у їх батьків*). Враховуючи зазначене, участь органів опіки та піклування під час примусового виконання судових рішень є доцільною не лише у випадку, коли дитина є стороною виконавчого провадження, а й у випадку, коли таке провадження може негативно вплинути на права дитини.

2. Відповідно до положень законопроекту відсутність з *поважних причин* дитини під час виконання рішення про встановлення побачення з дитиною або рішення про усунення перешкод у побаченні з дитиною визнається *обставиною, за якої виконавець може відкласти проведення виконавчих дій з власної ініціативи або за заявою стягувача чи боржника на строк до 10 робочих днів*. Враховуючи, що відповідну заяву може подавати як стягувач, так і боржник, які за замовчуванням перебувають у конфліктній ситуації, трактування ними поважності причин може суттєво відрізнитись. У зв'язку із зазначеним у проекті Закону доцільно уточнити, що саме мається на увазі під поняттям «*поважні причини*».

За підсумками розгляду законопроекту Комітет ухвалив наступне рішення: звернутися до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики з пропозицією рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо посилення захисту прав і свобод людини і громадянина під час примусового виконання рішень, реєстр. № 10389 від 03.01.2024, поданий Кабінетом Міністрів України, за наслідками розгляду у першому читанні прийняти за основу.

Голова Комітету

А. ЗАДОРЖНИЙ

